

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วมระดับประถมศึกษาโดยใช้เรื่องราวทางสังคม ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะสังคมที่เป็นปัญหา เพื่อพัฒนาเรื่องราวทางสังคม และเพื่อศึกษาผลการใช้เรื่องราวทางสังคม กับนักเรียนออทิสติก ระดับประถมศึกษา ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาทักษะสังคมที่เป็นปัญหา
2. การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาเรื่องราวทางสังคม
3. การวิจัยระยะที่ 3 ผลการใช้เรื่องราวทางสังคม

1. การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาทักษะสังคมที่เป็นปัญหา

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาทักษะสังคมที่เป็นปัญหาของนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ที่เข้าเรียนในโรงเรียน ปีการศึกษา 2551 ดำเนินระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2551 ถึง กุมภาพันธ์ 2552 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามแผนภาพต่อไปนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาทักษะสังคมที่เป็นปัญหา (พ.ย. 2551- ก.พ. 2552)	
สำรวจทักษะสังคมที่เป็นปัญหานักเรียนออทิสติก 3 ด้าน	
1. ทักษะสังคมด้านที่ 1 การควบคุมตนเอง 30 ข้อ	
1) ทักษะย่อยที่ 1 การรอคอย	8 ข้อ
2) ทักษะย่อยที่ 2 การปฏิบัติตามกติกาของห้องเรียน	9 ข้อ
3) ทักษะย่อยที่ 3 การแสดงออกทางอารมณ์โกรธ/กลัว	7 ข้อ
4) ทักษะย่อยที่ 4 การจัดการกับความรูสึก	6 ข้อ
2. ทักษะสังคมด้านที่ 2 การสื่อความหมายกับบุคคลอื่น 20 ข้อ	
5) ทักษะย่อยที่ 1 การแสดงความสนใจสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น	10 ข้อ
6) ทักษะย่อยที่ 2 การสื่อสารด้วยสัญลักษณ์	5 ข้อ
7) ทักษะย่อยที่ 3 การเชื่อมโยงเหตุและผล	5 ข้อ
3. ทักษะสังคมด้านที่ 3 การเล่น+ทำงานร่วมกับบุคคลอื่น 20 ข้อ	
8) ทักษะย่อยที่ 1 การแบ่งปัน	6 ข้อ
9) ทักษะย่อยที่ 2 การเข้ากลุ่ม	8 ข้อ
10) ทักษะย่อยที่ 3 การเล่น	6 ข้อ

วิธีการ/เครื่องมือ

- ส่งไปรษณีย์ไป
1,195 โรงเรียน
.....
แบบสำรวจทักษะ
สังคมที่เป็นปัญหา

แผนภาพ 2 การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาทักษะสังคมที่เป็นปัญหา

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาทักษะสังคมที่เป็นปัญหา

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะสังคมที่เป็นปัญหาของนักเรียน ออทิสติก ระดับประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ที่เข้าเรียนในโรงเรียนปีการศึกษา 2551 ดำเนินระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2551 ถึง กุมภาพันธ์ 2552 ดังนี้

1.1 ผู้ให้ข้อมูล คือครูผู้สอนนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,195 แห่ง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจทักษะสังคม ใช้สำรวจพฤติกรรมทักษะทางสังคมที่เป็น ปัญหาของนักเรียนออทิสติก รายละเอียด ดังนี้

1.2.1 การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างแบบสำรวจขึ้นเอง โดย

1.2.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1.2 สังเกตพฤติกรรมนักเรียนออทิสติก การสัมภาษณ์ครู และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง นักเรียนออทิสติก จำนวนอย่างละ 3 คน

1.2.1.3 ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสำรวจ ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทักษะทางสังคม 3 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบ 2 ตัวเลือก คือ แสดงพฤติกรรมและไม่แสดงพฤติกรรม แปลผลข้อมูล คือ ถ้านักเรียนแสดง พฤติกรรมหมายถึง ทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหาของนักเรียนออทิสติกให้ค่าคะแนนเป็น 1 และถ้านักเรียนไม่ แสดงพฤติกรรมหมายถึงทักษะทางสังคมที่ไม่เป็นปัญหาของนักเรียน ให้ค่าคะแนนเป็น 0 มีจำนวน 36 ข้อ ส่วน ข้อคำถามที่มีความหมายในทางตรงข้ามจะแปลกลับ มีจำนวน 34 ข้อ รวมทั้งสิ้น 70 ข้อ ดังนี้

ทักษะสังคมด้านที่ 1 การควบคุมตนเอง จำนวน 30 ข้อ แยกเป็น

ทักษะย่อยที่ 1 การรอคอย 8 ข้อ

ทักษะย่อยที่ 2 การปฏิบัติตามกติกาของห้องเรียน 9 ข้อ

ทักษะย่อยที่ 3 การแสดงออกทางอารมณ์โกรธ/กลัว 7 ข้อ

ทักษะย่อยที่ 4 การจัดการกับความรู้สึก 6 ข้อ

ทักษะสังคมด้านที่ 2 การสื่อความหมายกับบุคคลอื่น จำนวน 20 ข้อ แยกเป็น

ทักษะย่อยที่ 1 การแสดงความสนใจสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น 10 ข้อ

ทักษะย่อยที่ 2 การสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ 5 ข้อ

ทักษะย่อยที่ 3 การเชื่อมโยงเหตุและผล 5 ข้อ

ทักษะสังคมด้านที่ 3 การเล่นและทำงานร่วมกับบุคคลอื่น จำนวน 20 ข้อ แยกเป็น

ทักษะย่อยที่ 1 การแบ่งปัน 6 ข้อ

ทักษะย่อยที่ 2 การเข้ากลุ่ม 8 ข้อ

ทักษะย่อยที่ 3 การเล่น 6 ข้อ

1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดย

ผู้วิจัยนำแบบสำรวจที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความตรง ตามเนื้อหา ความตรงตามโครงสร้าง ความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมด้านภาษา รวมทั้งเกณฑ์ การให้คะแนนและการแปลความหมายของคะแนน จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบและให้ ข้อเสนอแนะแล้วนำแบบสำรวจมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์อีกครั้ง ก่อนนำไปใช้ต่อไป

1.3 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยระยะที่ 1 นี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาทักษะสังคมที่เป็นปัญหาของนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น มีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดขอนแก่นเพื่อขอเก็บข้อมูล

1.3.2 เข้าพบผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกองการศึกษาของเทศบาล หัวหน้าส่วนการศึกษาเอกชน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บข้อมูล รวมทั้งขอความร่วมมือครูประจำชั้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.3 ดำเนินการเก็บข้อมูล สำรวจทักษะสังคมของเด็กออทิสติกในโรงเรียน 1,195 แห่ง ด้วยแบบสำรวจทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกโดยครูประจำชั้น และขอให้ส่งกลับทางไปรษณีย์และหรือโทรศัพท์แจ้งภายใน 2 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามกลับ 797 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.69 และพบว่ามึนักเรียนออทิสติกใน 46 โรงเรียน เป็นจำนวน 81 คน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนออทิสติกที่สำรวจ

โรงเรียนในสังกัด	จำนวนโรงเรียน			จำนวน นร.ออทิสติก
	ส่งแบบสอบถาม	ตอบกลับ	พบนร.ออทิสติก	
สพท.เขต 1	191	125	12	18
สพท.เขต 2	176	113	8	10
สพท.เขต 3	216	135	6	8
สพท.เขต 4	187	132	6	12
สพท.เขต 5	288	178	6	7
เอกชน เขต 1	47	44	3	14
เอกชน เขต 2	13	10	0	0
เอกชน เขต 3	8	6	0	0
เอกชน เขต 4	13	9	0	0
เอกชน เขต 5	22	17	0	0
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	1	1	1	4
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	15	13	0	0
เทศบาล	18	15	4	8
รวม	1,195	797	46	81

1.3.4 ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ในแบบสำรวจทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกจำนวน 81 ฉบับ ได้ข้อมูลไม่ครบ คือไม่กรอกอายุเด็กจำนวน 2 ฉบับ ผู้วิจัยโทรศัพท์สอบถามจนครบถ้วน

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลไปลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่และร้อยละ และคัดเลือกทักษะสังคมที่มีคะแนนสูงหรือเป็นปัญหามากที่สุดของแต่ละทักษะย่อย มาเป็นพฤติกรรมเป้าหมายในการพัฒนาเรื่องราวทางสังคม

2. การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาเรื่องราวทางสังคม

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) ดำเนินระหว่างกุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม 2552 ดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

2.1.1 วงจรที่ 1 การสร้างเรื่องราวทางสังคมฉบับทั่วไป กลุ่มเป้าหมาย รวมจำนวน 13 คน ดังนี้

2.1.1.1 ครูผู้สอนนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนเทศบาล และ โรงเรียนเอกชน จำนวน 8 คน ซึ่งสอนนักเรียนออทิสติกอย่างน้อย 3 ปี

2.1.1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านเรื่องราวทางสังคม จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดูแลนักเรียนออทิสติกมากกว่า 5 ปี และหรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการศึกษา

2.1.1.3 ผู้ปกครองนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา จำนวน 3 คน โดยเป็นกลุ่มนักเรียนออทิสติกที่มีความสามารถสูง (high function autism) สามารถอ่านหนังสือได้ เรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนทั่วไปตามเกณฑ์อายุ และมีปัญหาทางทักษะสังคม

2.1.2 วงจรที่ 2 การสร้างเรื่องราวทางสังคมฉบับเฉพาะบุคคล กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน ดังนี้

2.1.2.1 ครูจำนวน 4 คนที่สอนนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา โรงเรียนมหาไถ่ศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นครูผู้สอนนักเรียนออทิสติกเป้าหมายอย่างน้อย 1 ปี

2.1.2.2 ผู้ปกครอง จำนวน 1 คน โดยเป็นผู้ปกครองของนักเรียนออทิสติกเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักเรียนออทิสติกที่มีความสามารถสูง สามารถอ่านหนังสือได้ เรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนทั่วไปตามเกณฑ์อายุ มีปัญหาทางทักษะสังคม

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือต่อไปนี้ ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.2.1 แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ร่วมวิจัย ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนออทิสติก ในการสร้างเรื่องราวทางสังคมที่เหมาะสม แนวคำถามประกอบด้วย 1) ทักษะสังคมของนักเรียนออทิสติกที่เป็นปัญหารบกวนการเรียนรู้ของห้องเรียน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 2) ลักษณะของปัญหาเป็นอย่างไร 3) สถานการณ์อะไรบ้างที่นักเรียนออทิสติกไม่สามารถแสดงทักษะทางสังคมได้เหมาะสม และ 4) การสร้างเรื่องราวทางสังคมที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนออทิสติก คำถามนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้รับการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.2 แบบบันทึกภาคสนาม ใช้บันทึกสถานการณ์ที่สังเกตเห็น และตรวจสอบปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเรื่องราวทางสังคมที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา แบบบันทึกนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

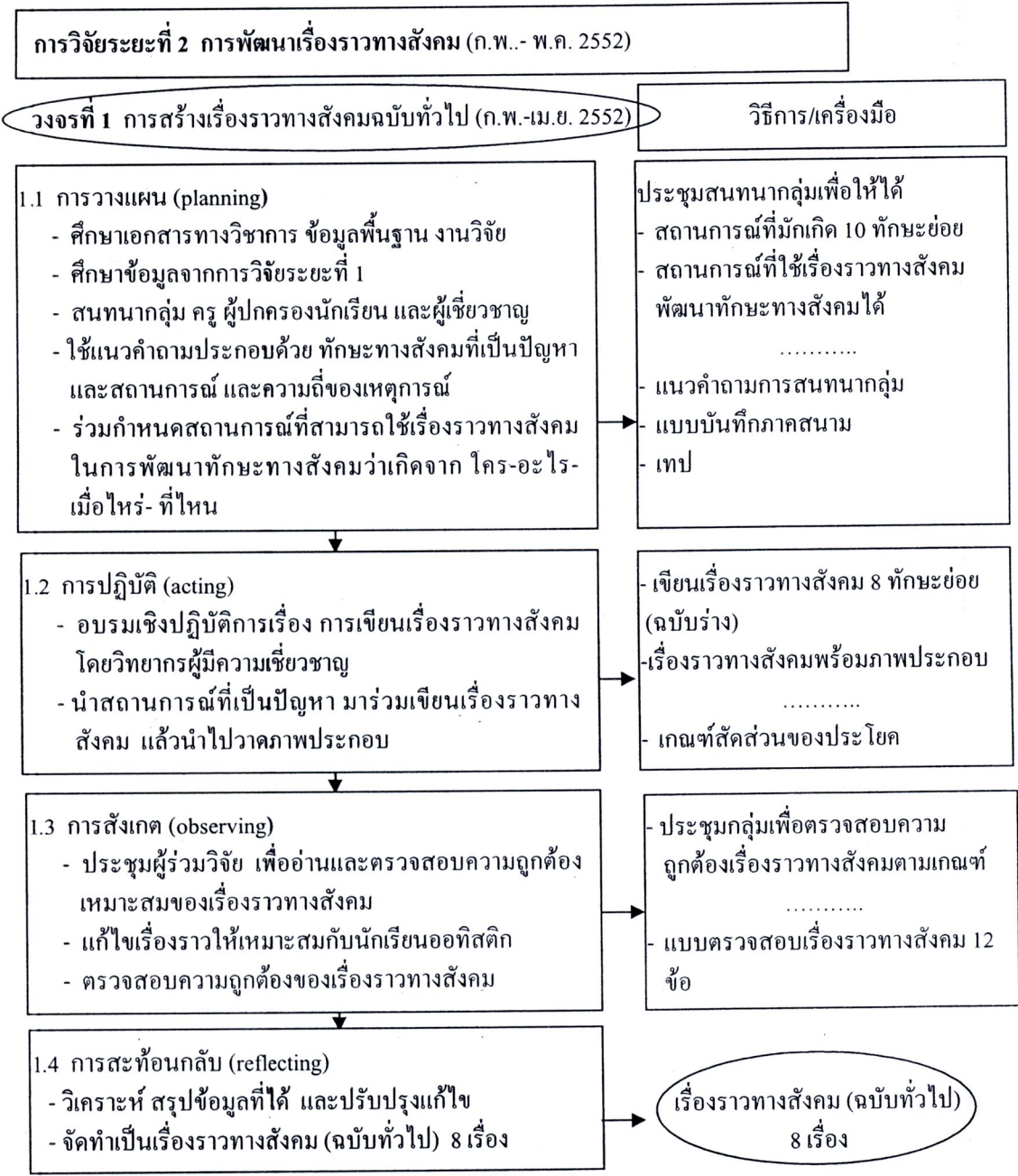
2.2.3 แบบตรวจสอบเรื่องราวทางสังคม เป็นแบบประเมินคุณลักษณะของเรื่องราวทางสังคม ของ อัญชลี สารรัตน์ (2551) ที่ปรับปรุงจาก The Social Story Checklist (Gray, 2000) จำนวน 12 ข้อ เป็นแบบประเมินรายการแบบ 2 ตัวเลือกคือ มี และ ไม่มี แปลผลข้อมูลคือเรื่องราวทางสังคมเรื่องนั้น มีลักษณะตามที่กำหนดในรายการ และ ไม่มีลักษณะตามที่กำหนดในรายการ ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาคือในหัวข้อที่ไม่มีลักษณะตามที่กำหนดให้พิจารณาปรับปรุงจนมีลักษณะครบตามที่กำหนด

2.2.4 แบบประเมินความเหมาะสมของเรื่องราวทางสังคม เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของแต่ละประโยคที่ใช้ในเรื่องราวทางสังคม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item – objective congruence: IOC) ผลการ

พิจารณาพบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.00 จึงคัดเลือกไว้ใช้ทุกประโยคแล้วปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดูแลนักเรียนออทิสติกมากกว่า 10 ปี และหรือวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอกทางการศึกษา จำนวน 5 คน

2.2.5 เทปบันทึกเสียง ใช้บันทึกเสียงในการสนทนากลุ่ม การสะท้อนคิดจากการปฏิบัติ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 วงจร ได้แก่ การสร้างเรื่องราวทางสังคมฉบับทั่วไป และการสร้างเรื่องราวทางสังคมฉบับเฉพาะบุคคล ซึ่งแต่ละวงจรมี 4 กิจกรรม ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนกลับ ตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จนได้เรื่องราวทางสังคมที่เหมาะสมกับนักเรียนออทิสติก ระดับประถมศึกษา ดังแผนภาพ 3-4

แผนภาพ 3 วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ วงจรที่ 1 การสร้างเรื่องราวทางสังคมฉบับทั่วไป

วงจรที่ 2 การสร้างเรื่องราวทางสังคมฉบับเฉพาะบุคคล (เม.ย. -พ.ค.2552)

วิธีการ/เครื่องมือ

2.1 การวางแผน (planning)

- เลือกนักเรียนออทิสติกที่มีปัญหาทักษะทางสังคม และผู้ปกครองยินยอม
- สังเกตการปฏิบัติทางทักษะทางสังคมของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย
- ประชุมครู ผู้ปกครอง จำนวน 5 คน ร่วมกำหนดสถานการณ์ในการปฏิบัติทักษะทางสังคมที่ไม่เหมาะสม
- วิเคราะห์สรุปการปฏิบัติทางทักษะทางสังคม กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย และสถานการณ์ในการปฏิบัติทักษะทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนออทิสติกกลุ่มเป้าหมาย

- สังเกตพฤติกรรมโดยตรง
- ประชุมสนทนากลุ่ม
-
- แบบบันทึกภาคสนาม

2.2 การปฏิบัติ (acting)

- เลือกเรื่องราวทางสังคมที่สร้างไว้จากตอนที่ 1 (ฉบับทั่วไป) มาปรับปรุงเนื้อหาที่มีความจำเพาะเหมาะสม
- สนทนากลุ่มวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามแนวคำถามมี 4 ข้อ คือ ใคร อะไร เมื่อไร ที่ไหน
- ปรับปรุงเรื่องราวทางสังคมเฉพาะบุคคลเป็นรูปเล่ม

- สนทนากลุ่ม ปรับปรุงเรื่องราวทางสังคม
- ทดลองอ่านและปรับแก้
-
- แนวคำถามการสนทนากลุ่ม
- แบบตรวจสอบเรื่องราวทางสังคม 12 ข้อ

2.3 การสังเกต (observing)

- ตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน - วิเคราะห์ข้อมูล คำดัชนีความสอดคล้องตามสูตร IOC
- วิเคราะห์ข้อเสนอแนะ ร่วมกับครูและผู้ปกครองปรับปรุงเรื่องราวทางสังคม
- ครูประจำชั้นทดลองอ่านกับนักเรียนออทิสติก

- ตรวจสอบเรื่องราวทางสังคม
-
- แบบประเมินความเหมาะสมของเรื่องราวทางสังคม

2.4 การสะท้อนกลับ (reflecting)

- สรุปข้อมูลที่ได้จากการความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
- ร่วมจัดทำเป็นเรื่องราวทางสังคม (ฉบับเฉพาะบุคคล) เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 3

เรื่องราวทางสังคม
(ฉบับเฉพาะบุคคล) 3 เรื่อง

แผนภาพ 4 วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ วงจรที่ 2 การสร้างเรื่องราวทางสังคมฉบับเฉพาะบุคคล

2.3.1 วงจรที่ 1 การสร้างเรื่องราวทางสังคมฉบับทั่วไป (กุมภาพันธ์-เมษายน 2552) ได้แก่

2.3.1.1 การวางแผน เพื่อกำหนดทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหาในการเรียนรู้ร่วม

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารทางวิชาการ ข้อมูลพื้นฐาน สภาพความบกพร่องทางทักษะทางสังคม แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจในการวิจัยระยะที่ 1 และคัดเลือกทักษะสังคมที่มีคะแนนสูงหรือเป็นปัญหามากที่สุด นำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้น ประกอบการสนทนากลุ่ม เพื่อกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายในการเสริมสร้างทักษะสังคม 10 ทักษะย่อย

2) สนทนากลุ่มครูผู้ร่วมวิจัยที่สอนนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น และผู้ปกครองนักเรียนออทิสติก รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านเรื่องราวทางสังคม จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2552 แนวคำถามประกอบด้วย ทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกที่เป็นปัญหารบกวนการเรียนรู้ของห้องเรียน และสถานการณ์ที่มักเกิดเหตุการณ์รวมทั้งความถี่ของเหตุการณ์ ดังกล่าว

3) ผู้วิจัยบันทึกการสนทนากลุ่ม ในแบบบันทึกการสนทนา และนำผลการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนออทิสติก และกำหนดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ร่วม ที่สามารถใช้เรื่องราวทางสังคมในการพัฒนาทักษะทางสังคม โดยตรวจสอบทบทวนทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหาว่า ในสถานการณ์มีใครเกี่ยวข้องบ้าง (ใคร) เกิดอะไรขึ้นก่อนนักเรียนปฏิบัติตนด้านทักษะทางสังคมที่ไม่เหมาะสม และเกิดอะไรขึ้นทันทีทันใดหลังจากปฏิบัติตนด้านทักษะทางสังคมที่ไม่เหมาะสม (อะไร) พฤติกรรมเกิดขึ้นเมื่อใด (เมื่อไหร่) พฤติกรรมเกิดขึ้นที่ไหน เกิด ณ เวลาและสถานที่ใด (ที่ไหน) และสรุปข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยร่วมกันกำหนดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ทักษะทางสังคม ที่มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ร่วมซึ่งสามารถใช้เรื่องราวทางสังคมพัฒนาทักษะทางสังคมได้ 8 ทักษะย่อย ที่จะนำไปสร้างเรื่องราวทางสังคม มาใช้เป็นแนวทางในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้ร่วมวิจัย

2.3.1.2 การปฏิบัติ เพื่อเขียนเรื่องราวทางสังคม ตามหลักการเขียนเรื่องราวทางสังคมที่เสนอโดย Gray (2000)

ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การเขียนเรื่องราวทางสังคมให้กับครูผู้ร่วมวิจัยที่สอนนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนออทิสติก ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2552 โดยวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญ และนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา มาร่วมเขียนเรื่องราวทางสังคมเพื่อให้นักเรียนออทิสติกมีการปฏิบัติตนได้เหมาะสม 8 สถานการณ์ ซึ่งการเขียนเรื่องราวทางสังคม จะประกอบด้วยประโยคเรื่องราวทางสังคมพื้นฐาน 4 ชนิด (ประโยคพรรณนา ประโยคมุมมอง และประโยคชี้แนะ) โดยควรมีประโยคชี้แนะ 1 ประโยค ต่อพรรณนา 2-5 ประโยค และหรือประโยคมุมมอง 2-5 ประโยค ประโยคยืนยัน 1 ประโยค ส่วนการเขียนเรื่องราวทางสังคมระดับสูงคือทำให้เข้าใจนามธรรมมากขึ้น ควรประกอบด้วยประโยคเรื่องราวทางสังคมพื้นฐาน 4 ชนิด และมีประโยคต่อเติม 1 ประโยค ต่อ ควบคุม 1 ประโยค และประโยคส่วนร่วม 2-5 ประโยค

2.3.1.3 การสังเกต เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของประโยค และความถูกต้องของเรื่องราวทางสังคม

นำเรื่องราวทางสังคมที่มีเนื้อหาครบถ้วนตามเกณฑ์ของการเขียนเรื่องราวทางสังคมที่เสนอโดย Gray (2000) ไปวาดภาพประกอบเรื่อง แล้วประชุมสนทนากลุ่มผู้ร่วมวิจัย 13 คน ในวันที่ 18 เมษายน

2552 เพื่ออ่านและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเรื่องราวทางสังคม พร้อมทั้งให้ข้อมูลในการปรับปรุง และร่วมกันแก้ไขให้เหมาะสมกับนักเรียนออทิสติก ตามเกณฑ์การตรวจสอบ โดยใช้แบบตรวจสอบเรื่องราวทางสังคมของอัญชลี สารัตนะ (2551) ที่ปรับปรุงจาก The Social Story Checklist (Gray, 2000)

2.3.1.4 การสะท้อนกลับ เพื่อปรับปรุงเรื่องราวทางสังคม

นำผลการตรวจสอบความถูกต้องของการเขียนเรื่องราวทางสังคมมาวิเคราะห์ ร่วมกับครูผู้ร่วมวิจัยที่สอนนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนออทิสติก อาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และนำข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อจัดทำเป็นเรื่องราวทางสังคมฉบับทั่วไป

2.3.2 วงจรที่ 2 การสร้างเรื่องราวทางสังคมฉบับเฉพาะบุคคล (เมษายน-พฤษภาคม 2552)

2.3.2.1 การวางแผน เพื่อกำหนดนักเรียนเป้าหมายและทักษะสังคมที่เป็นปัญหาในการเรียนร่วม สำหรับสร้างเรื่องราวทางสังคมฉบับเฉพาะบุคคล

1) เลือกนักเรียนออทิสติกที่มีปัญหาทักษะทางสังคม ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 คน โดยเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นกลุ่มอาการออทิสซึม สามารถอ่านหนังสือได้ เรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนทั่วไปตามเกณฑ์อายุ และมีปัญหาทางทักษะสังคมอย่างน้อยด้านใดด้านหนึ่ง คือ การควบคุมตนเอง การสื่อความหมายกับคนอื่น การเล่นและทำงานร่วมกับคนอื่น และผู้ปกครองยินยอมให้เป็นนักเรียนเป้าหมายเป็นลายลักษณ์อักษร คือนักเรียนเพศชาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

2) สังเกตการปฏิบัติทางทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกเป้าหมาย โดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมที่กำลังเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมจริงในโรงเรียนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อค้นหาทักษะสังคมที่เป็นปัญหาในการเรียนร่วม

3) สนทนากลุ่มครู และผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันกำหนดสถานการณ์ในการปฏิบัติทักษะทางสังคมที่ไม่เหมาะสม วิเคราะห์สรุปการปฏิบัติทักษะทางสังคม กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย และสถานการณ์ในการปฏิบัติทักษะทางสังคมที่ไม่เหมาะสม ของนักเรียนออทิสติกเป้าหมาย

2.3.2.2 การปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงเรื่องราวทางสังคมให้เหมาะสมกับนักเรียนเป้าหมาย

1) เลือกเรื่องราวทางสังคมฉบับทั่วไปที่สร้างไว้จากวงจรที่ 1 มาปรับปรุง ให้เป็นเรื่องราวที่มีความจำเพาะเหมาะสมสำหรับนักเรียนออทิสติกเป้าหมาย

2) สนทนากลุ่มวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตามแนวคำถามมี 4 ข้อ คือ ใคร อะไร เมื่อไร ที่ไหน ดังนี้ วิเคราะห์ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีใครเกี่ยวข้องบ้าง เกิดอะไรขึ้นก่อนนักเรียนปฏิบัติตนด้านทักษะทางสังคมที่ไม่เหมาะสม และเกิดอะไรขึ้นทันทีทันใดหลังจากปฏิบัติตนด้านทักษะทางสังคมที่ไม่เหมาะสม

3) นำเรื่องราวทางสังคมฉบับทั่วไป มาปรับภาษาให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนเป้าหมาย เช่น ใช้ชื่อจริงของนักเรียนเป้าหมาย วาดรูปให้มีความคล้ายนักเรียนเป้าหมาย แล้วนำไปทำรูปเล่มให้สอดคล้อง เหมาะสมกับความสามารถในการอ่าน และดึงดูดความสนใจนักเรียนเป้าหมายให้อยากอ่านและใช้

2.3.2.3 การสังเกต เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของเรื่องราวทางสังคม

1) ผู้วิจัยนำเรื่องราวทางสังคมที่ปรับปรุงแล้ว มาตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา โดยแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดูแลนักเรียนออทิสติกมากกว่า 10

ปี และหรือวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอกทางการศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเรื่องราวทางสังคม ด้านความสอดคล้องเชิงเนื้อหา ตามแบบประเมินความเหมาะสมของเรื่องราวทางสังคม

2) ผู้วิจัยรวบรวมความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามสูตร IOC และวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อดำเนินการปรับปรุงเรื่องราวทางสังคมให้สมบูรณ์

3) ครูประจำชั้นนำเรื่องราวทางสังคมฉบับปรับปรุง ไปทดลองอ่านกับนักเรียน ออทิสติกเป้าหมายเรื่องละ 1 ครั้ง เพื่อตรวจสอบเนื้อหา รูปภาพ และวิธีการนำไปใช้ รวบรวมข้อมูล นำมาปรับปรุงและแก้ไขเรื่องราวให้เหมาะสมกับนักเรียนเป้าหมาย

2.3.2.4 การสะท้อนกลับ เพื่อปรับปรุงเรื่องราวทางสังคม

สรุปข้อมูลที่ได้จากการความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และประชุมร่วมกับครูประจำชั้น และผู้ปกครองปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นเรื่องราวทางสังคมฉบับเฉพาะบุคคล เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนเป้าหมาย ในการวิจัยระยะที่ 3 ต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 วิเคราะห์การสนทนากลุ่ม โดยการสรุปเนื้อหาเชิงพรรณนา เพื่อกำหนดสถานการณ์ในการปฏิบัติทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนออทิสติก และกำหนดเรื่องราวทางสังคมที่จะสร้าง

2.4.2 การวิเคราะห์โดยใช้แบบตรวจสอบเรื่องราวทางสังคม เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเรื่องราวทางสังคมตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในแบบตรวจสอบ โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันพิจารณา และร่วมกันให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ให้เป็นไปตามเกณฑ์ของแบบตรวจสอบ

2.4.3 วิเคราะห์แบบประเมินความเหมาะสมของเรื่องราวทางสังคม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item – objective congruence: IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่า IOC คือประโยคที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้ ประโยคที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 พิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N} \quad \text{เมื่อ} \quad \text{IOC} \quad \text{แทน} \quad \text{ดัชนีความสอดคล้อง}$$

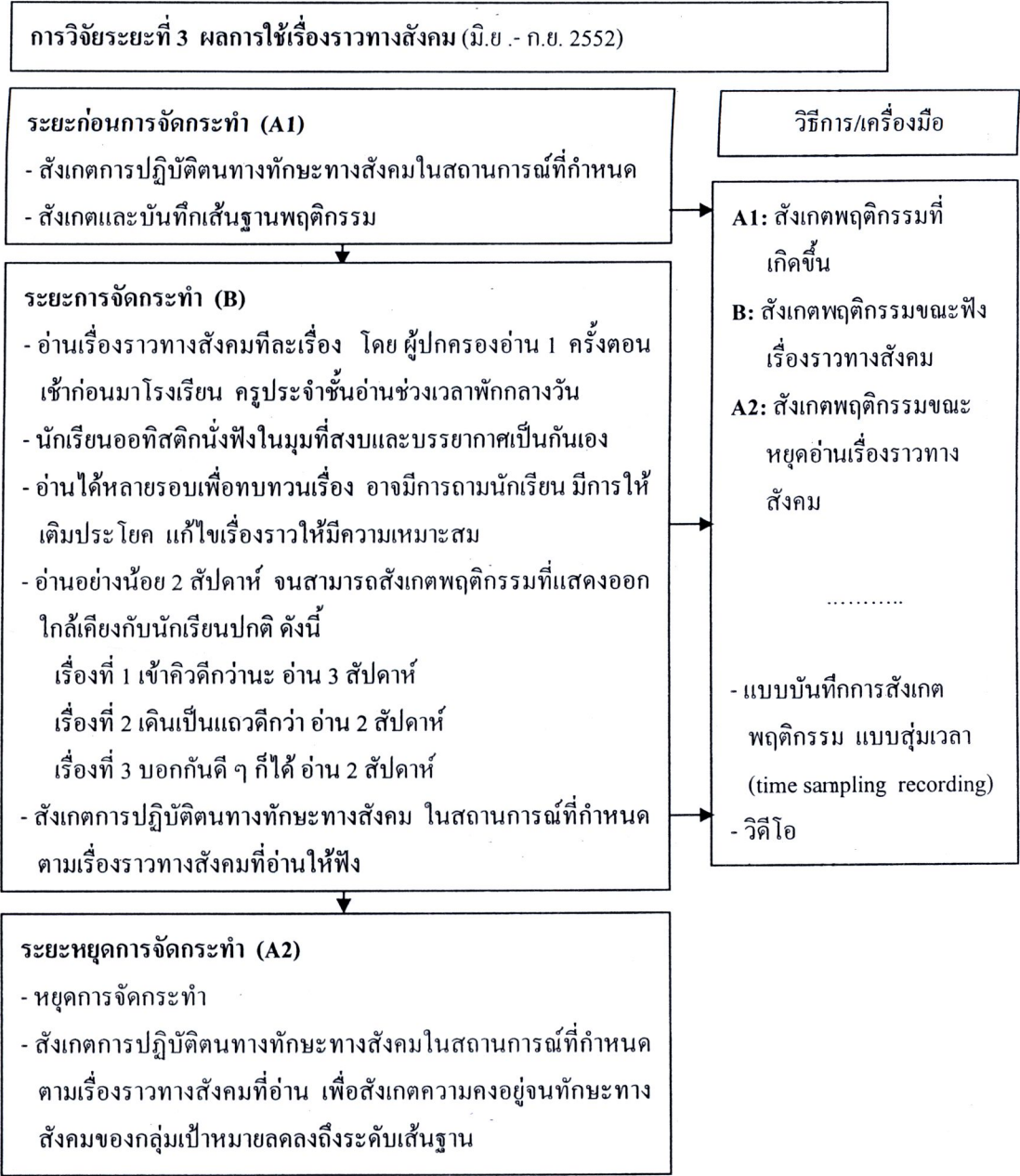
$$\sum R \quad \text{แทน} \quad \text{ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$N \quad \text{แทน} \quad \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

2.5 การควบคุมคุณภาพงานวิจัย โดยการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลพฤติกรรมทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกในการนำมาสร้างเรื่องราวทางสังคม ร่วมกันระหว่าง ผู้วิจัย ครูประจำชั้น และผู้ปกครอง และข้อมูลจากพฤติกรรมจริงของนักเรียนในเวลาและสถานที่แตกต่างกัน

3. การวิจัยระยะที่ 3 ผลการใช้เรื่องราวทางสังคม

เป็นการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเดียวแบบหลายพฤติกรรม (single subject design across behavior) รูปแบบ ABA เพื่อศึกษาผลของการใช้เรื่องราวทางสังคม ในนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา ที่เข้าเรียนในโรงเรียนเรียนร่วม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ดำเนินระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง กันยายน 2552 ผู้วิจัยดำเนินการตามแผนภาพ 5

แผนภาพ 5 ขั้นตอนการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้เรื่องราวทางสังคม

3.1 นักเรียนเป้าหมาย เป็นนักเรียนออทิสติกที่มีปัญหาทักษะทางสังคม ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติกที่มีศักยภาพสูง สามารถอ่านหนังสือได้ เรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนทั่วไปตามเกณฑ์อายุ และมีปัญหาทางทักษะสังคมด้านใดด้านหนึ่ง คือ การควบคุมตนเอง การสื่อความหมายกับคนอื่น การเล่นและทำงานร่วมกับคนอื่น ผู้ปกครองยินยอมให้เป็นนักเรียนเป้าหมาย

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

- 3.2.1 ตัวแปรต้น คือ เรื่องราวทางสังคม
- 3.2.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะทางสังคม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม เป็นแบบช่วงเวลา (time sampling recording) ที่มีกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่จะเกิดพฤติกรรมเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.1 การควบคุมคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความเที่ยงตรงระหว่างผู้สังเกต 2 คน (interobserver reliability: IOR) โดยครูประจำชั้นและครูคู่ชั้น รวมเป็น 2 คน สังเกตการปฏิบัติตนทางทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกเป้าหมายในสถานการณ์ที่กำหนดพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกัน และบันทึกผลการสังเกต เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ได้ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกตเท่ากับ 1

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ดำเนินการวิจัยร่วมกับผู้ช่วยวิจัยจำนวน 2 ท่าน ได้แก่ ครูประจำชั้นและครูคู่ชั้น มีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงโรงเรียน เพื่อเก็บข้อมูลและดำเนินการทดลอง

3.4.2 จัดแจ้งผู้ช่วยวิจัย ได้แก่ ครูประจำชั้น และครูคู่ชั้น ให้เข้าใจถึงวิธีการใช้เรื่องราวทางสังคม การใช้แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมนักเรียนออทิสติก

3.4.3 ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1) **ระยะก่อนการจัดกระทำ (A1)** สังเกตการปฏิบัติตนทางทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกเป้าหมายในสถานการณ์ที่กำหนด เก็บข้อมูลโดยครูประจำชั้นและครูคู่ชั้น รวมเป็น 2 คน ดำเนินการสังเกตและบันทึกพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกัน จนกระทั่งได้ข้อมูลที่คงที่ เพื่อให้ได้เสถียรภาพของพฤติกรรม

2) **ระยะการจัดกระทำ (B)**

2.1) อ่านเรื่องราวทางสังคมให้นักเรียนเป้าหมายฟัง โดยผู้ปกครองและครูประจำชั้นดูแลให้อ่านเรื่องราวทางสังคมทีละเรื่องทุกวัน วันละ 2 ครั้ง ผู้ปกครองอ่าน 1 ครั้งตอนเช้าก่อนมาโรงเรียน ครูประจำชั้นอ่านช่วงเวลาพักกลางวัน ในสถานที่สงบและบรรยากาศผ่อนคลาย อ่านได้หลายแบบเช่น ครูเพื่อน ผู้ปกครองอ่านให้ฟังหรือนักเรียนเป้าหมายอ่านเองตามความสนใจ อ่านได้หลายรอบเพื่อทบทวนเรื่อง และอาจมีการถามนักเรียนเป้าหมายหากในเรื่องราวที่อ่านเพื่อทบทวนความเข้าใจทางสังคม อ่านจนสามารถสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกใกล้เคียงกับนักเรียนปกติ โดยอ่านทีละเรื่องตามลำดับดังนี้ อ่านเรื่องที่ 1 เข้าใจดีกว่านะเป็นเวลา 3 สัปดาห์ เรื่องที่ 2 ดีขึ้นเป็นแถวดีกว่า 2 สัปดาห์ และเรื่องที่ 3 บอกกันดี ๆ ก็ได้ 2 สัปดาห์

2.2) สังเกตและบันทึกการปฏิบัติตนทางทักษะทางสังคม ในสถานการณ์ที่กำหนดตามเรื่องราวทางสังคมที่อ่านให้ฟัง

3) **ระยะหยุดการจัดกระทำ (A2)** เป็นระยะหยุดการจัดกระทำและสังเกตการปฏิบัติตนทางทักษะทางสังคมในสถานการณ์ที่กำหนดตามเรื่องราวทางสังคมที่อ่าน เพื่อสังเกตความคงอยู่ในการปฏิบัติตนแต่ละสัปดาห์จนทักษะทางสังคมของนักเรียนเป้าหมายลดลงถึงระดับเสถียรภาพ

3.4.4 เมื่อสิ้นสุดการวิจัยแล้ว นำผลจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทางสังคม มาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย โดยนำมาหาค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งการเกิดพฤติกรรมเป้าหมาย แสดงข้อมูลด้วยตารางและกราฟ สรุปผลการวิจัยโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายในแต่ละระยะการวิจัย และการใช้วิเคราะห์ทางสายตา (Parson & Bear, 1992; อ้างอิงจากรุ่งนภา ทรัพย์สุพรรณ, 2546)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย

3.5.2 หาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต (interobserver reliability) โดยใช้สูตร IOR (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539)

$$IOR = \frac{A}{A+B} \times 100$$

เมื่อ A คือ การบันทึกได้ตรงกันระหว่างผู้สังเกต

B คือ การบันทึกได้ไม่ตรงกันระหว่างผู้สังเกต

3.6 การควบคุมคุณภาพงานวิจัย หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) การบันทึกพฤติกรรมในสถานการณ์จริง ในระยะเวลาและสถานการณ์ที่กำหนดไว้ โดยใช้ผู้สังเกตที่กำหนดไว้ 2 คน คือครูประจำชั้น และครูผู้ชั้น สังเกตการณ์ปฏิบัติตนทางทักษะทางสังคมที่ได้ตกลงกันไว้ในแบบบันทึก ได้ค่า IOR เท่ากับ 1 และใช้การบันทึก วิดีโอในการบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

